

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU TASARISI ÜZERİNE GÖRÜŞLER

■ Av. Ayşe Eda Biçer – Stj. Av. İlke Işın Süer
Çakmak Avukatlık Bürosu

İletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi ve bu gelişmenin sunduğu olanakların geniş kitleler tarafından kullanılması bireylere ait kişisel verilerin durumuna ve ne şekilde kullanıldığına dair pek çok soruyu beraberinde getirmektedir. Kişisel verilerin korunması hakkında temel bir mevzuatın oluşturulması, ülkemiz için bir yandan Avrupa Birliği uyum süreci diğer yandan ise Anayasa'mızın öngördüğü genel ilkeler bakımından bir zorunluluk haline gelmiştir.

Uzun süredir gündemde olan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı, 18 Ocak 2016 tarihinde TBMM'ne sevk edilmiştir. Hazırlık aşamasında faydalanan temel metnin Avrupa Birliği Kişisel Verilerin İşlenmesi Sırasında Gerçek Kişilerin Korunması ve Serbest Veri Trafiği Yönergesi olması dolayısıyla, Tasarı hükümleri büyük ölçüde AB müktesebatı ile uyum içerisindedir.

Kişisel verilerin korunması konusu, özel bir kanunun olmadığı mevcut durumda da esasen bazı temel kanunlarda bulunan hükümler ile düzenlenmektedir. Başta Anayasa olmak üzere, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda da kişisel veriler ile ilgili temel korumalar yer almaktadır. Bunların yanı sıra, elektronik ticari iletişim kapsamındaki kişisel veriler, Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da düzenlenmektedir.

Tasarının amacı, kişisel verilerin elde edilmesi ve işlenmesinde

başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların belirlenmesi olarak belirtilmiştir. "Kişisel veri" kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanırken; kendisine verilen yetkiye dayanarak belirli bir kritere göre yapılandırılmış bir veri kayıt sistemi vasıtasıyla veri işleyen tüm gerçek ve tüzel kişiler "veri işleyen" olarak kabul edilmiştir. Özel sektör ile kamu sektörü bakımından bu açıdan bir ayırım yapılmamıştır.

Tasarı'nın getirdiği en önemli yeniliklerden birisi, Başbakanlık'la ilişkili, idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğine haiz bir Kişisel Verileri Koruma Kurumu ile bu Kurum'un karar organını teşkil edecek Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun oluşturulmasıdır. Kurul'un görev ve yetkileri arasında, kişisel verilerin temel hak ve özgürlükler gözetilerek işlenmesini sağlamak, veri sorumlularının kaydolacağı bir sicili tutmak, ilgili mevzuat tasarıları hakkında görüş bildirmek, yapılan şikâyetleri karara bağlamak ve yaptırımlar uygulamak yer almaktadır.

Tasarı uyarınca kişisel verilerin işlenmesinde uyulması zorunlu ilkeler (i) hukuka ve dürüstlük kurallarına uygunluk, (ii) doğru ve güncel olma, (iii) belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme, (iv)

amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ve (v) mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza etmektir.

Kişisel verilerin işlenmesi veya aktarılması için aranacak öncelikli şart, veri sahibi kişinin açık rızasıdır. Ancak hükümlerin devamında bu açık rıza koşulunu sınırlandıran ve AB Yönergesi ile paralel bazı istisnaların düzenlendiği görülmektedir. Bu istisnalar, kişinin açık rızasına başvurmaya gerek kalmadan kişisel verilerin işlenmesini mümkün kılacak yollar açmaktadır. Örneğin, bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması veya veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması veya bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması durumlarında açık rıza aranmaksızın kişisel verilerin işlenmesi mümkün olabilir. Sayılan hallerde herhangi bir özel izin ya da mahkeme kararı aranmaksızın veri işleyen ilgili kişiler bu istisnalardan yararlanabilecektir.

Yukarıda izah edilen açık rızanın aranmadığı hallerde ilaveten Tasarı, "İstisnalar" başlıklı 28. Maddesinde Tasarı'daki yükümlülüklerin uygulanmayacağı bazı durum ve şartlar öngörmektedir. Tasarı'nın en çok eleştirilen hükümlerinden biri olan bu madde altında, milli savunma, güvenlik ve

kamu düzenini sağlamaya yönelik istihbarat faaliyetleri kapsamında kişisel verilerin Tasarı hükümleri uygulanmaksızın işlenmesine izin verilmektedir. AB Yönergesi'nde de bu istisna düzenlenmekle birlikte, AB Yönergesi'nde milli savunma, güvenlik ve kamu düzenini sağlamaya yönelik ifadesi yerine bunların korunması için zorunlu hallerde istisna öngörülerek Tasarı'dakinden daha dar bir düzenleme yapılmıştır. Ayrıca Tasarı'nın İstisnalar maddesinde AB Yönergesi'nde olmayan bazı istisnalar da yer almakta olup, örneğin sanat, tarih veya bilimsel amaçlı çalışmalarında kişisel verilerin özel hayatı ihlal etmeme koşuluyla açık rıza olmadan da kullanılabilmesine ilişkin düzenleme, kişisel verinin rıza olmadan kullanılmasına rağmen özel hayatı yine de ihlal etmeyen durumların ne olduğunun belirsiz olması dolayısıyla eleştirilme açıktır.

Kişisel Verileri Koruma Kanunu Tasarısı henüz yasalaşmamış olmasına rağmen, hükümlerin genel olarak AB Yönergesi ışığında hazırlanmış olması, hem AB uyum süreci açısından hem de öngörülen korumaların niteliği bakımından dikkate değer bir gelişmedir. Ancak Tasarı'nın kanunlaşma sürecinde yukarıda belirtilen eleştirilere açık hususların da AB Yönergesi ile uyumlu şekilde değiştirilmesi ve uygulamada da kanunun uygulanmayacağı istisnai hallerin olabildiğince dar yorumlanması önem arz etmektedir.

Çakmak Avukatlık Bürosu

Piyade Sokak, Portakal Çiçeği Apt. No: 18 C Blok,
Kat: 3, 06550, Çankaya, Ankara, Türkiye

T: 0 312 442 4680 • F: 0 312 442 4690 • e-posta: inquiry@cakmak.av.tr

1993 yılında Ankara'da kurulmuş olan Çakmak Avukatlık Bürosu, yerli ve yabancı şirketlerden oluşan geniş bir müvekkil çevresine çok kapsamlı şirketler hukuku meseleleri, birleşme ve devralmalar, proje finansmanı ve uyuşmazlıkların çözümü başta olmak üzere pek çok alanda hukuki hizmet sunmakta ve inşaat, altyapı, madencilik ve enerji başta olmak üzere pek çok sektörden şirketlere danışmanlık vermektedir."